

Hoekje van de Tema Tieker (15)

Johann Vandenhaute

‘Thematische filatelie in beweging’. Een mooie leuze voor een filatelistische klasse die nog steeds in opmars is. De voorbije decennia is er veel veranderd en dat mag blijken uit de inzending op regionale, nationale en internationale tentoonstellingen. Een internationale verzameling van 20 jaar geleden zou nu maar een mal figuur slagen of een nationale, zelfs regionale tentoonstelling. En dat is zeker de verdienste van hen die ons met raad en daad begeleiden. Thematisch verzamelen is haast synoniem met boeken vergaren over ons onderwerp en het ordenen van onze kennis en ontdekte postzegels, poststempels en poststukken.

Begeleiding is nodig

In het kader van onze thematische activiteiten of artikels werd al meermaals gezegd en geschreven dat de thematische filatelie in de lift zit. Dit werd tijdens voorbije nationale en internationale tentoonstellingen nog maar eens bewezen door hun massale aanwezigheid ten koste van de andere filatelistische disciplines. Eveneens bij de jeugd deelnames wordt volop voor thematiek gekozen, zelden voor de meer gerenommeerde klassen zoals traditionele en postgeschiedenis. De jeugd – en ook de andere verzamelaar – is duidelijk geïnteresseerd in het beeld en de boodschap op zegel, stempel en postwaardestuk.

Thematisch verzamelen is een alternatief voor de meer actieve filatelist die wat meer zoekt dan enkel het opvullen van leegstaande rechthoekjes in een voorgedrukt landenalbum. Het verzamelen en bestuderen van de klassieke postzegels, het behandelen van een stuk postgeschiedenis blijken voor de modale verzamelaar meer en meer onbereikbaar, wat het niet altijd is. Maar de thematische filatelie biedt de mogelijkheid om die verschillende disciplines te combineren, en nog meer de mogelijkheid om permanent bezig te zijn met onze verzameling. Een thematische verzameling kan evengoed een levenswerk worden, met als resultaat een waardevol geheel, zoals een boek schrijven.

“ Thematisch verzamelen is een alternatief voor de meer actieve filatelist ”

Thematische filatelie is ontgroend tot een meer volwassen klasse en bijgevolg geen eenvoudige filatelie geworden, als we goed rondom ons kijken is dezelfde evolutie aan de gang met 'open filatelie'. Het wordt door sommigen ook de tienkamp van de filatelie genoemd, omdat alle disciplines in de thematische filatelie kunnen aanwezig zijn. En ook als men er geen “fortuinen” wil aan spenderen kan het een toevlucht zijn. Uiteraard is het dan best op een gestructureerde manier (lees: probeer je thema te beperken; bijvoorbeeld geen thema boten, vogels, planten) te werk te gaan. Via structuur kan je vermijden dat men, als gevolg van het niet meer te zien zitten, er te vlug de brui aangeeft.

Begeleiding is nodig. Daarvoor bestaat Themaphila al 50 jaar en zijn er goed werkende kerngroepen in het Vlaamse land actief die maandelijks vergaderen. Hun leuze is “DE THEMATISCHE FILATELIE IN BEWEGING” en elk jaar hebben ze een nieuwe jaarprogramma samengesteld.

Via begeleiding kan elke thematische verzamelaar eens uitproberen of hij voldoet aan de spelregels, dat kan dan in groep besproken worden en bijgestuurd worden waar nodig. Op die manier kan ontdekt worden of hij de spelregels al onder de knie heeft. Drempels en de daarbij vermoede vrees kunnen rustig uitgeschakeld worden. Op die manier met de nodige begeleiding kan er aan tentoonstellen gedacht worden; voorbereiden op de hardheid van kritiek. (70)

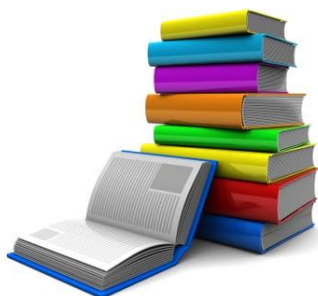
Studie en documentatie

Misschien hebben we niet de pretentie of de ambitie om ooit aan competitieve tentoonstellingen deel te nemen maar toch nemen we het F.I.P. reglement als leidraad voor de opbouw van een thematische verzameling. Het ligt toch in onze bedoeling een degelijk uitgebouwde verzameling aan te leggen. Het zal veel tijd en ook geld kosten en dan hebben we er alle voordeel bij – en nadien zeker de voldoening – te werken volgens de regels van de kunst.

De thematische filatelie heeft het grote voordeel dat zij alles omvat wat de filatelie te bieden heeft. Tijd noch ruimte vormt een beletsel. In een thematische verzameling moeten alle filatelistische en postale elementen terug te vinden zijn. Een klassieke zegel vindt er zijn plaats naast een moderne uitgifte. Een voorloper komt samen met een recente afstempeling. Er is slechts één voorwaarde: de afbeelding of de betekenis van het filatelistische stuk of van de postzegel moeten direct verband houden met het gekozen thema. Dit vraagt een enorme kennis van de verzamelaar die heel wat werken zal moeten raadplegen, zowel op het vlak van thema als de filatelie.

Tegelijkertijd begint het zoeken naar gepast materiaal. Van alle landen ter wereld moeten precies die zegels aangeschaft worden die voor het gekozen thema in aanmerking komen. Postzegels zoeken zal nog wel vloten. Aan de hand van catalogi kan een mancolijst opgemaakt worden van de gewenste zegels. De andere filatelistische elementen, zoals afstempelingen, gelopen brieven, postwaardestukken en zo meer vragen van de thematieker een jarenlange aandacht op iedere ruilbeurs en bij iedere tentoonstelling. Vandaag kan ook internet kan hierbij helpen. Contacten met andere verzamelaars zijn van onschatbare waarde; wat dit laatste betreft hebben de maandelijkse kerngroepvergaderingen reeds hun nut bewezen.

Eenmaal ontdekt wordt iedere zegel, iedere stempel, elk stuk op de juiste plaats gezet. De ontwikkeling van het plan – later hierover meer – en de gevonden filatelistische stukken moeten met elkaar verbonden worden. Van de gevonden teksten moet een korte samenvatting gemaakt worden. De thematische filatelie vraagt wel uitleg maar deze moet kort en bondig zijn. Het zijn de filatelistische stukken die als bewijsmateriaal moeten dienen en niet de tekst.

De studie en de daarbij horende opzoeken stelen op een uitgebreide documentatie. Zonder degelijke documentatie kan geen filatelistische – noch andere – verzameling samengesteld worden.

In je persoonlijke bibliotheek horen zowel thematische als filatelistische thuis. De thematische documentatie moet helpen de verzameling op een juiste en wetenschappelijke manier op te bouwen.

Bezoeken aan bibliotheken – bv. postmuseum, nationale of plaatselijke bibliotheken – kunnen de informatie aanvullen. Postzegelverenigingen met een lange traditie bezitten soms goed gevulde bibliotheken die openstaan voor de leden.

*“ Doe aan
thematische filatelie
volgens de regels van
de kunst om er
nadien zeker alle
voldoening van te
ervaren ”*

In elk geval moet een verzamelaar bereid zijn een deel van het budget en de nodige tijd ter beschikking te stellen om in het bezit te komen van de onmiskenbare documentatie. (72)

Plan als thesis

Een thematische verzameling is een filatelistisch geheel opgebouwd volgens een bepaald plan, ze ontwikkelt een thema, stelt een thesis voor.

De keuze van het thema is een eerste maar belangrijke stap. Afgaande op de afbeeldingen die op duizenden al uitgegeven postzegels voorkomen is er een enorme keuze aan thema's. Wie werd niet bekoord door de afgebeelde vogels, insecten, schilderijen, gebouwen, treinen, schepen enz...? De keuze is niet eenvoudig en een ernstige zaak die een degelijke studie vereist. Een oppervlakkige kennis van het gekozen onderwerp brengt een teleurstellende verzameling voort. Er dient op zijn minst een thema gekozen worden waarvoor, buiten de filatelie, een persoonlijke interesse bestaat. Beroepshalve bijvoorbeeld. Iemand die geen interesse of gevoel heeft voor klassieke muziek kiest niet Mozart of Chopin als thema. Zo ook iemand die een hekel had aan de les biologie tijdens zijn studententijd start niet met een verzameling insecten omdat de afbeeldingen op de zegels zo mooi en kleurrijk zijn. Een spoorwegbeambte echter kan aangenaam verrassen met “De wereld op spoor”, een drukker met “De drukkunst” en een sportman met “Olympische Spelen”, enz.

In elk geval, vermijdt alles omvattende thema's; dieren, bloemen. Maar zelfs grotere deelgebieden is nu haast onbereikbaar, zoals; treinen, boten, kerstmis, en vele andere voorbeelden Die tijd is voorbij. Er moet gezocht worden naar een specialisatie. Eenmaal het thema gekozen moet daarrond een filatelistische verzameling opgebouwd worden. Dit betekent dat de postzegels en de andere filatelistische stukken zodanig worden geordend, dat ze het gekozen onderwerp opbouwen tot een thema.

De uitbouw van een thema kan vergeleken worden met een verhandeling of zelfs een thesis met het filatelistisch stuk, stempel of postzegel als bewijsmateriaal. Het dient duidelijk en doelgericht voor jury en nieuwsgierige bezoekers.

Wat betreft het filatelistisch aspect worden vrijwel geen beperkingen opgelegd. Alleen dienen de algemeen geldende filatelistische regels gerespecteerd:

- Geen geografische beperkingen, de hele wereld staat open.
- Geen beperkingen van tijd; vanaf de voorfilatelie, de klassieke en semi-klassieke periode tot aan de moderne en recente uitgiften.
- Geen beperkingen in het gebruik van filatelistisch materiaal.

De veelzijdigheid van een thematische verzameling kan leiden tot verrassende samenstellingen. Respecteer steeds een spreidingsfactor, dit doe je door rekening te houden met hoeveel een soort of type materiaal voorkomt. Daarom hou de volgende vier spreidingsfactoren steeds in het oog:

- geografisch; zoveel mogelijk uit verschillende landen, continenten
- Tijdslijn; zoveel mogelijk uit verschillende periodes
- Type materiaal; zoveel mogelijk verschillende soorten filatelistisch materiaal
- In de verzameling; alle bovenvermelde elementen gespreid over de hele verzameling.

Een nuttige controle zou kunnen zijn het turven van de verschillende spreidingselementen. Je telt hoeveel filatelistische stukken of postzegels uit welk land komen, uit welke periode ze stammen of welk type materiaal het is. Als je vaststelt dat 50% van je materiaal uit België komt dan is dit een aandachtspunt voor verbetering van de spreidingsfactor. Of 40% zijn voorlopers dit is ook niet aan te raden. De vierde spreidingsfactor controleert bijvoorbeeld of de 8 drukproeven niet allemaal in de eerste 1e kader van een 5 kader grote verzameling gebruikt zijn. Dit allemaal perfect uitvoeren vraagt jaren van ervaring, zoeken en schaven aan de te tentoongestelde verzameling.(73)

Bron: Deze artikelenreeks is een **geactualiseerde heruitgave** van nummer 70 tot 73 zoals deze werden gepubliceerd in het tijdschrift 'Filatelia' (Strombeek-Bever) door wijlen Florent Coene als leidraad voor de vergaderingen van Ke.The.Fil in de periode 1983 – 1993.